

2018-04-13

Diarienummer
VOO 2018/0248
KS 2018/0266

Susanne Berg
046-3599845
Susanne.berg@lund.se

Vård- och omsorgsnämnden

Yttrande ”Motion från Moderaterna i Lunds kommun – Konsekvensanalys vid minskat antal privata välfärdsföretag”

Sammanfattning

Kommunkontoret har för remissyttrande överlämnat ”Motion från Moderaterna i Lunds kommun – Konsekvensanalys vid minskat antal privata välfärdsföretag” till vård- och omsorgsnämnden. Remissvaret ska lämnas till kommunkontoret senast den 8 juni 2018.

Motionen belyser behovet av att utreda vilken beredskap och kapacitet det finns i den kommunala verksamheten för att med kort varsel ta över de brukare som idag finns hos de privata utförarna.

Vård och omsorgsnämnden har avtal med ett tjugotal externa utförare inom särskilt boende, hemvård/hemsjukvård, daglig verksamhet, ledsagar- och avlösarservice samt personlig assistans. Dessa utförare driver ett trettiotal olika verksamheter Ungefär 15-20 % av drygt 3300 brukare får sina insatser utförda av externa utförare med placering inom kommunen. För brukare med särskilda behov som inte kan tillgodoses i befintlig verksamhet köper nämnden annan enstaka extern plats.

Remissvaret ger en övergripande bild av vård- och omsorgsnämndens förutsättningar och beredskap för övertagande av verksamheter som drivs i extern regi.

Beslutsunderlag

-Vård och Omsorgsförvaltningens tjänsteskrivelse den 13 april 2018 dnr VOO 2018/0248.

- Moderaternas motion ”Motion från Alexander Lewerentz (M) samt Fredrik Ljunghill (M) - Konsekvensanalys vid minskat antal privata välfärdsföretag” mars 2018 dnr KS 2018/0266.

Barnets bästa

En del av de insatser som utförs av extern utförare kan beröra barn och unga, som exempelvis personlig assistans samt avlösar- och ledsagarservice. Ett minskat antal externa utförare kan innebära behov av att byta utförare samt färre valbara alternativ av utförare.

2018-04-13

Diarienummer
VOO 2018/0248
KS 2018/0266

Konsekvenser för personer med funktionsnedsättning

Samtliga insatser som beviljas utifrån socialtjänstlagen och LSS omfattar äldre personer och personer med funktionsnedsättning. Ett minskat antal externa utförare kan innebära behov av att byta utförare samt färre valbara alternativ av utförare.

Ärendet

Kommunkontoret har överlämnat en remiss till vård- och omsorgsnämnden för yttrande.

Motionen belyser det förslag som regeringen presenterat som syftar till att begränsa vinster i välfärdsföretag. Oberoende utredare, revisionsbyråerna PwC och Grant Thornton, beskriver att en betydande del av de företag som idag levererar välfärdstjänster i Sverige skulle vara tvungna att lägga ned sin verksamheter om förslaget blir verklighet.

”Inom vård och omsorgsnämndens verksamhetsområde finns ett flertal enskilda aktörer som driver särskilt boende, daglig verksamhet eller erbjuder hemvård inom ramen för LOV.

Dessa vård- och utbildningsplatser skulle i så fall istället behöva anordnas i kommunal regi. Obeaktat ideologisk ståndpunkt, för eller mot privata aktörer i välfärden, ligger det utan tvekan i Lunds kommuns intresse att se över beredskapen för att vid behov kunna ta emot de elever och brukare som idag finns hos de privata utförarna”

I motionen föreslås kommunfullmäktige besluta:

- att uppdra åt kommunstyrelsen att, i samverkan med vård och omsorgsnämnden, utreda vilken beredskap och kapacitet Lunds kommun har för att med kort varsel ta över särskilda boenden som drivs i enskild regi.
- att uppdra åt kommunstyrelsen att, i samverkan med vård och omsorgsnämnden, utreda vilken beredskap och kapacitet Lunds kommun har inom hemvården och insatser enligt LSS att med kort varsel ta över det arbete som bedrivs av privata utförare.

2018-04-13

Diarienummer
VOO 2018/0248
KS 2018/0266**Externa utförare inom vård- och omsorg**

Inom Vård och omsorgsnämndens ansvarsområde finns det ett antal verksamheter som drivs av externa utförare enligt avtal.

Redovisning av omfattningen i enligt nämndens årsanalys, se tabellen nedan där det framgår fördelning av antal och andel av brukare som har intern respektive extern utförare för sina insatser.

Utförare	SoL Hemvård	SoL Särskilt boende	LSS Boende	LSS Daglig verksamhet	LSS Ledsagare	LSS Avlösare
Kommunal utförare	1 463 (ca 91%)	611 (ca 77%)	336 (ca 94%)	283 (ca 72%)	81 (ca 76%)	33 (ca 52%)
Extern utförare	149 (ca 9%)	186 (ca 23%)	21 (ca 6%)	111 (ca 28%)	26 (ca 24%)	31 (ca 48%)

Avtal upphandlade enligt Lag om offentlig upphandling (LOU)

Sammanlagt fyra enheter inom särskilt boende för äldre samt tre enheter med servicebostäder inom LSS området drivs enligt LOU avtal i extern regi. Myndighetsfunktionen beslutar och tilldelar lägenhet till brukare utifrån behov och tillgång.

Avtalsperioderna för äldreboendena löper till och med 2022-08-31 med möjlighet till förlängning.

Avtalsperioderna för servicebostäderna inom LSS löper till och med 2021-09-30 med möjlighet till förlängning.

Endast om part åsidosätter sina åtaganden enligt avtalet och rättelse inte vidtagits inom den föreskrivna tiden får den missnöjde parten säga upp avtalet med 6 månaders uppsägningstid.

Part får säga upp avtalet med omedelbar verkan om motparten i väsentligt hänseende brutit mot avtalet.

En förtida uppsägning av avtalet är kopplat till vitesklausuler.

Nämnden köper också enstaka externa platser i enlighet med det avropsavtal som Kommunförbundet Skåne tecknat. Det handlar om ett tjugotal platser för brukare med särskilda behov som inte kan tillgodoses i befintlig verksamhet. Avtal med utföraren tecknas i varje enskilt ärende.

2018-04-13

Diarienummer
VOO 2018/0248
KS 2018/0266**Avtal upphandlade enligt Lag om valfrihet (LOV)**

Kommunen har avtal med 13 externa utförare av LSS insatser och 5 utförare av hemvård/hemsjukvård. Dessa verksamheter bedrivs enligt LOV- avtal och brukarna väljer själv utförare av beviljade insatser.

LOV innebär ett ständigt öppet förfaringssätt för upphandling. Förfrågningsunderlag finns tillgängligt på kommunens hemsida och på Kommerskollegiet och utförare kan när som helst ansöka om att bli godkänd utförare av angivna insatser.

Modellen innebär en viss rörlighet av aktuella utförare. Under 2017 inkom fem nya ansökningar om att bli godkänd utförare enligt LOV varav två ansökningar har godkänts och avtal har tecknats med nämnden. Fyra utförare valde att säga upp sina avtal.

Utförare som avser att avveckla sin verksamhet ska meddela kommunen och brukarna minst 3-6 månader före verksamhetens upphörande.

Avtalen kan sägas upp om kommunen avser att inte längre tillämpa valfrihetssystem med en uppsägningstid om 3 månader.

Vård och omsorgsförvaltningens yttrande

Vård och omsorgsnämnden har avtal med ett tjugotal externa utförare inom särskilt boende, hemvård/hemsjukvård, daglig verksamhet, ledsagar- och avlösarservice samt personlig assistans. Ungefär 15 – 20 % av det totala antalet brukare får sina insatser utförda av externa utförare. Omfattningen varierar utifrån verksamhetens inriktning. Nämnden köper också externa platser för ett tjugotal brukare.

Avtalsperioderna är olika beroende på upphandlingsform och det finns i avtalen en reglering av uppsägningsförfarande och uppsägningstider som parterna har att följa. Detta styr i normalfallet längden på den planeringstid förvaltningen har för att planera ett återtagande av verksamhet till intern regi.

Två särskilda boendeenheter för äldre (Ärtan och Nibblegården) övergick under 2017 till intern regi då det externa driftsavtalet löpte ut.

Under 2015 övergick två boendeenheter inom LSS området (Hillebardsgränden och Kulgränden) över från extern drift till kommunalt drift.

Beredskap inom förvaltningen*Kompetens*

Det finns idag en bred ledningskompetens inom vård- och omsorgsförvaltningen. Det finns kompetens att driva verksamheten i egen regi inom samtliga områden.

2018-04-13

Diarienummer
VOO 2018/0248
KS 2018/0266

Organisation

Inom alla områden förutom personlig assistans bedriver kommunen verksamhet i olika omfattning. Det innebär att det finns en kommunal organisation att kunna docka till ytterligare verksamheter.

All personlig assistans finns i extern regi och där finns ingen kommunal organisation att koppla till ett eventuellt övertagande av verksamhet. Grundregeln är att brukaren själv väljer utförare som finns på marknaden. För de brukare som inte vill eller kan välja finns det ett antal utförare med avtal enligt LOV som brukaren hänvisas till.

Omfattningen i förhållandet av extern/intern verksamhet i de olika verksamhetsområdena skulle vid ett övertagande ge olika ansträngning i organisationen. Som exempel bedrivs cirka 10 % av hemvården i extern regi medan det är 25 % av daglig verksamhet som drivs av extern utförare.

Ett omfattande övertagande av verksamheter till kommunal kan innebära att behov av utökad ledningsorganisation.

Kompetensförsörjning/Rekrytering

Vid en verksamhetsövergång erbjuds som regel medarbetarna att följa med över till den nya arbetsgivaren. När det gäller omvårdnadspersonal och legitimerad personal så följer oftast flertalet med i övergången. När det gäller chefer råder oftast ett omvänt förhållande och utförarna internrekryterar oftast sina resursstarka chefer till andra positioner inom företaget. Det innebär nästan undantagslöst att det krävs en chefsrekrytering vid ett övertagande. Chefsrekryteringen är en av förvaltningens stora utmaningar.

Fastigheter och lokaler

Det är vård- och omsorgsförvaltningen som har tecknat avtal på fastigheterna för samtliga särskilda boenden för äldre och boende inom LSS oavsett driftsform.

Externa utförare ansvarar själv för de verksamhetslokaler som behövs för att bedriva verksamhet inom exempelvis hemvård och daglig verksamhet. Här kan det inom vissa områden uppstå en problematik med att hitta lämpliga lokaler för fortsatt drift av sådan verksamhet som inte vid en övergång kan kopplas till befintlig kommunal verksamhet som exempelvis daglig verksamhet. För viss befintlig verksamhet är lokalfrågan redan ansträngd och ett stort tillskott av medarbetare/brukare ryms inte inom befintliga lokaler.

En verksamhetsövergång ställer krav på omfattande insatser i form av besiktningar och inventeringar.

Dokumentation

2018-04-13

Diarienummer
VOO 2018/0248
KS 2018/0266

Tillgången till aktuell dokumentation kring den enskildes insatser enligt socialtjänstlagen och hälso- och sjukvården är av väsentlig betydelse för att säkra brukarens och patientens insatser och för den medicinska säkerheten. Samtliga utförare har idag i enlighet med avtal skyldighet att dokumentera i vård- och omsorgsförvaltningens dokumentationssystem vilket säkrar en övergång mellan verksamheterna.

Erfarenhet

Kunskap och erfarenhet av vad som krävs vid en verksamhetsövergång finns inom flera verksamhetsområden. Sammantaget kan konstateras att verksamhetsövertagande är resurskrävande på flera områden. Övergångar skapar oro hos berörda brukare och närstående, det finns risk för brister i samband med övergången då verksamheten tappar fokus på kärnverksamheten. Det krävs omfattande informationsinsatser, insatser från HR området och myndighetsfunktion samt ekonomisk hantering och planering av IT/telefoni liksom en rad formaliteter för överlämnande av ansvaret för verksamheten. Vid LOV insatser krävs ett omval från brukaren för att ny utförare ska ta över insatsen.

Rekryteringsarbetet kräver också både framförhållning, tid och resurser då det är ett svårt rekryteringsläge till chefstjänster och för legitimerad personal.

Övrigt

Det finns ytterligare ett förhållande som skulle kunna leda till att kommunen måste vara förberedd på att ta över verksamhet i intern regi. I regeringens proposition 2017/18:158 ”*Ökade tillståndskrav och särskilda regler för upphandling inom välfärden*” föreslås att tillståndsplikt införs för verksamhet som avser hemtjänst enligt socialtjänstlagen, förkortad SoL, samt för verksamhet som avser ledsagarservice, biträde av kontaktperson eller avlösarservice i hemmet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS. I propositionen föreslås även nya krav på insikt, lämplighet och ekonomiska förutsättningar för att beviljas tillstånd att bedriva verksamhet enligt SoL och LSS samt godkännande för enskilda att som huvudmän bedriva verksamhet inom skolväsendet enligt skollagen.

Förvaltningens förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden föreslås besluta

att överlämna vård- och omsorgsförvaltningens yttrande till kommunkontoret.

Tjänsteskrivelse

7 (7)

2018-04-13

Diarienummer

VOO 2018/0248

KS 2018/0266

Ann-Kristin Blomberg
Tf Förvaltningsdirektör

Susanne Berg
Kvalitetschef

Beslut expedieras till:
Akten
Kommunkontoret